

שפת אמת למועדים

פסח – משכני אחריו נרוצה

הרב אפרים ולץ

שפת אמת תרמ"א

חכם מה הוא אומר כו' אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. הענין הוא שחביב הלילה הזו כ"כ. הגם כי עלו בני"אח"כ למעלות רבות כמאמר כמה מעלות טובות. ויצ"מ הי' רק התחלה ונק' לחם עוני. וזה שאלת החכם. והתשובה לברר לו כי קבלת מלכות שמים הוא העיקר דכולה בה ועי"ז זכינו לכל המעלות. ולכן אין מפטירין אחר הפסח שאין לך מדה טובה הימנה.

שפת אמת תרל"ה

פסח ר"ה לרגלים. כי מקודם צריכין להתרחק מיצה"ר כמ"ש בזוה"ק מצה מלשון מסה ומריבה. ובחג הזה יכולין לקפוץ כל אחד מהתקשרותו בסט"א אף שלא בהדרגה. ואח"כ זוכין לתורה. ואח"כ זוכין להכניס אור התורה בפנימיות האדם. משכני הוא בפסח. משכו. שנמשכו בני"א בע"כ ממצרים אף שלא היו מוכנים בכל לבם... אחריו נרוצה בשביעי של פסח שרצו לתוך הים במסירת נפש. הביאני המלך חדריו חדריו תורה בשבועות. נגילה ונשמחה בחג הסוכות:

שפת אמת תרנ"ד

במכילתא איתא בפסוק והנה מצרים נוסע אחריהם מיד ויצעקו כו' אל ה' תפשו אומנות אבותם כיון שהטילו שאור בעיסה באו אצל משה ואמרו המבלי אין קברים כו'. הענין הוא כי עיקר הגאולה ביצ"מ הי' נקודה הראשית שבלב איש ישראל להיות לה'. הגם כי לא הי' מבורר עדיין בשלימות הדעת. והוא עצמו ענין הפסוח והדילוג כמו שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי בני"א וכ' ביד חזקה אעפ"י שלא היו ראויים.

כמו כן עצמו נתקן בנפשות בני"א שנמשכו אחר הקדוש ברוך הוא גם קודם ישוב הדעת כראוי... כמו כן עשו בני"א פסיעה גדולה ונמשכו אחר הקדוש ברוך הוא בתשוקה גדולה והוא עצמו ענין הקדמת נעשה לנשמע שקודם בירור הדעת היו נמשכין במעשה אחר הקדוש ברוך הוא.

ובאמת זה ענין המצות שהם בזריזות כמ"ש ושמרתם את המצות אלו המצות והכל ענין אחד.

שפת אמת תר"א

בשאלת החכם מה העדות והחוקים. ולכאורה איך שואל טעם על חוקה. אך כי באמת כתיב מגיד דבריו כו' חוקיו כו' לישראל שבב"י יודעין טעם גם בחוקה והוא ע"י שמאמין ועושה החוק באמת אף בלי הרגשת הטעם עי"ז זוכה לידע הטעם ג"כ. והוא עצמו ג"כ אכילת מצה אף שהיא בלי טעמים רק כמו שהיא. רק מה שמונע מאכלים אחרים כדי להיות נדבק בטעם המצה. עי"ז מרגיש דביקות במצה אף שאינו משיג הטעם. וז"ש אין מפטירין כו':

תרס"ב

רשע אומר מה העבודה הזאת לכם ולפי שהוציא עצמו מן הכלל כפר בעיקר כו'. פי' כי החכם עושה הכל לשם שמים ואפילו שאינו מבין ומרגיש הטעם. יודע ומאמין שכל המצות צורך גבוה. ועי"ז בא אח"כ למעלה עליונה ומבין ומרגיש הכל בעצמו. והרשע עושה הכל לגרמי' וכיון שאינו רואה עתה ענין הגאולה אומר מה העבודה זאת לכם מה תועלת לכם בזה. ובזה כופר בעיקר. כי עיקר הכל צורך גבוה.

שפת אמת תר"ג

לחם עוני המפרשים נחלקו אם הוא סימן על הגלות והעינוי או על החירות. ומד' רש"י ורמב"ן יראה שהוא על העינוי. ומהר"ל ז"ל לא הוסיב בעינוי ע"ש.

והאמת נראה כי הוא על כלל הירידה למצרים והגאולה. כי בוודאי עלינו לשבח על הגלות ג"כ. דאל"כ מה השבח על הגאולה אם היינו יכולין להתקרב להשי"ת בלי זה א"כ לא הן ולא שכן. אלא וודאי הגלות הי' עצה שנוכל להתקרב להשי"ת. וז"ש מתחלה עובדי ע"ז היו אבותינו כו' ויעקב ובניו ירדו מצרימה כו'. שהי' כל זה חסד השי"ת כמ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'.

ובפשוט י"ל כי הי' זה כדי להיות שפלים ונכנעים להשי"ת. כי בלא זה לא היינו יכולין להנצל מגיאנות. כמו שמצינו כמה פעמים נפלאות השי"ת בדרך זה שיוכל האדם לקבל הטובה שלא יבטלנה ע"י רגל גאווה. ונראה שכל הרעות שבעולם הם לכוונה זו להכניע האדם. ומאחר שהיינו עבדי פרעה ויצאנו משם להיות עבדי ה'. קבלנו מלכותו ית' עלינו בקבלה שלימה... וזה לחם עוני להיות שפל ונכנע כי באמת אחר יצ"מ הלכנו למדריגות גבוהים ביותר לקבל התורה כו' כסדר המעלות טובות שלמקום עלינו כו'. אבל אנו שמחים בהתחלה זו שהוא קבלת העול מ"ש שזה הביאנו לכל המעלות אח"כ:

שפת אמת תר"א

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כו' ואח"כ אמר ואותנו הוציא. ונראה כי ע"י אמונה שיש יציאת מצרים לכל דור ודור נתגלה זה... ואחר שרואה עצמו כאלו יצא. ויודע ומאמין כי גם ההארה שיש לו לא הי' לולי יצ"מ. עי"ז נתגלה לו שרואה איך יוצא באמת.

שפת אמת תרל"א

וכן הפי' בסיפור יציאת מצרים אפילו כולנו חכמים כו'. כי אף שהוא חכם דבוק בה' חיים יש לו לידע כי כל זה ע"י יצ"מ שהאמת כן רק שצריך לברר זה ע"י אמונה והוא הסיפור לשון בירור וגילוי מפורשת כי בכל דור יש יציאת מצרים לפי ענין הדור וכ"ז ה' בשעת יציאת מצרים. וכפי אמונת האדם כאילו יצא נתגלה בחי' זו ומרגיש מיצ"מ של עתה ויוכל לצאת כל אחד ממיצר שלו: